

A collection of symbolic objects is arranged on a light-colored surface. On the left, a portion of a chessboard with a blue and brown checkered pattern is visible, featuring several chess pieces. Below the chessboard are two medals: one with a red ribbon and a white star, and another with a blue ribbon and a white star. A silver compass is located in the bottom left corner. A pair of gold-rimmed glasses with thin temples is positioned in the center. The background is a plain, light-colored surface.

Предузеће

Предмет:

Предузетништво у малим и средњим предузећима

УВОД

Предузетник је иноватор и главни покретач економских промена.

Анализе структуре приватних малих и средњих предузећа указују на њихову усмереност на области са брзим обртом капитала, мањим ризиком, малим бројем радника, и малим обимом ангажованог капитала (трговина, непроизводне делатности итд).

Најпожељнији предузетници су они чија је делатност производња, јер повећавају друштвени производ и упосленост у већем обиму, али их још увек нема много због:

- неодлучности у избору идеје,
- сумња у сопствену способност,
- недостатак сопствених финансијских средстава,
- недостатак квалитета извора финансирања (високе камате пословних банака)

Предузеће

Предузеће је правно лице које обавља делатност ради стицања добити.

Предузеће постаје правно лице уписом у судски регистар.

Потенцијални предузетници који желе да покрену производњу или услужну делатност, налазе се пред дилемом да ли да отворе радњу (радионицу, сервис, агенцију, студио, пансион, ординацију...) или предузеће (акционарско друштво, друштво са ограниченом одговорношћу, командитно друштво, ортачко друштво...)

Слика 1. Организациони облици

Оснивање предузећа

1. Оснивачи предузећа

Предузеће могу да оснују физичка и правна лица.

Физичка лица могу основати све облике привредног друштва.

Правна лица могу основати: а.д., д.о.о., и к.д.

Држава или локална самоуправа може основати јавно предузеће или а.д., д.о.о., и к.д.

Оснивачи слободно одлучују који облик предузећа ће да оснују.

Сви смо чули за термин “правно лице”. То правно лице може стицати и преузимати обавезе. Једноставнијим речником, то предузеће може да обавља одређене послове, за које је основано и да од тих послова остварује одређену зараду. Предузеће може да подиже тужбе, али и да буде тужено. Оно има своје органе и имовину, којом одговара за своје обавезе. Једно или више физичких лица, грађана, преносе своју правну и пословну способност на облик свог интересног организовања, који се у овом случају односи на привредну активност.

Важна разлика између привредног друштва и предузетника, осим главне да је привредно друштво правно лице, а предузетник и даље физичко, произилази из тога; предузетник одговара за све обавезе из обављања делатности целокупном

2. Оснивачки акт

Предузеће се оснива **оснивачким актом** који сачиљавају оснивачи.

Оснивачки акт се у зависности од броја оснивача сачињава у облику уговора или одлуке, што мора бити строго формални акт у писаном облику.

Оснивачи предузеће морају своје потписе на оснивачком акту оверити код надлежног суда.

Најбитније одредбе које мора да садржи акт о оснивању сваког предузеће су:

подаци о оснивачима, фирма и седиште предузећа, делатност предузећа, оснивачки улог (капитал), права обавезе и одговорност према предузећу и предузећа према оснивачу (о добити, сношењу ризика, заступање предузећа, итд.)

Фирма и седиште предузећа

Фирма је назив под којим предузеће послује и служи за идентификацију тог предузећа. Неки фирму посматрају и као спољно обележје предузећа.

Обавезни елементи:

- а) Ознака, нпр. “Дунав”, “Нинева”, “Отац и син”, итд.
- б) Ознака облика предузећа, о.д., к.д, итд.
- ц) Ознака која упућујена делатност предузећа
- д) Ознака седишта предузећа (место, улица и број)

Факултативни (додатни елементи):

- цртежи, слике и сл.

Фирма предузећа се уписује у судски регистар. Под истим именом не могу бити више предузећа која обављају исту или сличну делатност. Фирма не може садржати нпр назив, амблем обележја стране државе или међународне организације.

Делатност предузећа

Делатност предузећа је предмет пословања предузећа који је утврђен оснивачким актом предузећа.

Предузеће може обављати једну или више делатности под условом да испуњава услове за њихово обављање.

Основна класификација је:

- Производња
- Промет робе
- Вршење услуга

Предузеће може да обавља само делатности које су уписане у судски регистар. Предузеће може да мења делатност, али и да је проширује.

Може се почети са делатношћу када надлежни орган донесе решење о испуњености одређених услова:

1. техничке опремљености,
2. заштите на раду
3. заштите и унапређења животне средине, итд.

Оснивачки улог

Представља средства неопходна за оснивање и почетак рада предузећа, уствари представља почетни основни капитал предузећа.

Висина оснивачког улога зависи од врсте предузећа и одлуке оснивача. (касније ће се разматрати)

Оснивачки капитал може бити у готовом новцу, стварима, док код неких (о.д.) може бити и у раду и услугама.

Улози оснивача чине почетну имовину предузећа и не могу се повући док предузеће постоји (осим код друштава лица).

Упис у судски регистар

Уписом у судски регистар предузеће стиче својство правног лица.

Судски регистар је јавна књига коју у нашем правном систему води суд, и то привредни суд.

У судски регистар уписују се предузећа, друга правна лица и други субјекти чији је упис одређен законом. Односно уписују се подаци о предузећима и другим субјектима уписа који су везани за њихов настанак, промене и престанак.

Управљање предузећем

Органи предузећа:

- Скупштина: одлучује о најбитнијим питањима, доноси статут, утврђује пословну политику, усваја годишњи обрачун, одлучује о расподели добити, о повећању или смањењу основног капитала.
- Управни одбор: припрема предлоге за скупштину и извршава њене одлуке, предлаже расподелу добити, поставља и разрешава директора.
- Директор: организује и води пословање предузећа, заступа предузеће, стара се о законитости рада предузећа, одговара за законитост рада предузећа, радним односима, итд.
- Надзорни одбор: орган надзора над радом и пословањем предузећа.

Ортачко друштво (о.д.)

Ортачко друштво оснивају два или више искључиво физичких лица, уговором којим регулишу све своје међусобне односе поводом оснивања предузећа. Том приликом се и обавезују да ће, уз сопствену неограничену солидарну одговорност за обавезе предузећа, обављати одређену делатност под заједничким именом, односно фирмом. Ако дође до ситуације да је, на тражење повериоца, потребно подмирити неку обавезу ортачког друштва, сви “ортаци” је подмирују заједнички свом својом имовином. Новчане обавезе приликом оснивања ортачког друштва су:

- такса од 2040,00 динара за пријављивање регистрације предузећа код трговинског суда;
- оглас у Сл. листу 2500,00 динара;
- оснивачки улог у новцу није прописан законом као обавезан, осим ако га оснивачи сами не предвиде у уговору о оснивању.

Командитно друштво (к.д.)

Код командитног друштва, најмање један од оснивача одговара за обавезе друштва, неограничено солидарно (комплементар), а такође најмање једно лице одговара до износа уговореног улога у предузеће (командитар). Комплементар може бити физичко лице, а командитар и физичко и правно лице. Уз пријаву за упис у судски регистар, прилажу се :

- уговор о оснивању друштва са овереним потписима уговарача;
- процена овлашћеног процењивача о вредности неновчаних улога командитара;
- потврда банке о уплати новчаних улога командитара на привремени рачун, односно доказ да је командитар ствари и права ставио на располагање предузећу у складу са уговором о оснивању;
- потврда банке да је комплементар уплатио новчани улог, односно доказ да је ставио права и ствари на располагање друштву, ако је то предвиђено уговором о оснивању предузећа, пре уписа у судски регистар;
- оверен потпис лица овлашћеног на заступање предузећа.

Обавезе плаћања на име оснивања овог облика предузећа су исте као код оснивања ортачког друштва. (регистрација 3000. дин.)

Друштво са ограниченом одговорношћу (д.о.о.)

Чланови: од 1 до 50 (физичка или правна лица)

Инвестиција: За новчани део капитала минимални износ у динарској противвредности је 5000Е; за новчано учешће сваког партнера минимални износ у динарској противвредности је 500Е. Ова сума може бити мања ако су акције привилеговане. Најмање 50% од оснивачког капитала и најмање 50% права оснивача морају бити плаћени пре оснивања. Ако новчани капитал пређе 15000Е, најмање 20% мора бити плаћено пре оснивања. Права не морају бити изражена у акцијама.

Карактеристике : Чланови су одговорни за посао компаније у вредности њихових инвестиција.

Организациона структура д.о.о: генерални директор, управни одбор, надзорни одбор и у неким случајевима скуп акционара. Нема посебних захтева о држављанству за чланове одбора.

Акционарско друштво (а.д.)

Чланови: 1 или више за компаније основане истовремено (куповином свих акција кроз оснивање), 2 или више за компаније основане sukcesивно (јавним оглашавањем, позивом за упис и куповином акција)

Инвестиције: Капитал је подељен у акције од посебне вредности. За компаније основане истовремено најмањи износ новчаног капитала у динарској противвредности је 10.000Е односно 20.000Е за компаније основане sukcesивно. Најмање новчано учешће акционара износи 500Е у динарској противвредности. Најмања вредност по акцији у динарској противвредности износи 5Е. Ова сума може бити мања ако су акције привилеговане. Најмање 50% капитала и најмање 50% права сваког акционара морају бити плаћене пре оснивања. Ако новчани део капитала пређе суму од 25.000Е (основаних у исто време) и 50.000Е (основаних sukcesивно), неопходно је да се плати 20 % пре оснивања. Учешће ограничених партнера може бити у новцу, имовини, правима али не и у радној снази.

Карактеристике: Организациону структуру а.д. чине: генерални директор, управни одбор, надзорни одбор (обавезно ако има више од 100 запослених), и у неким случајевима скуп акционара. Нема специјалних захтева о држављанству за чланове одбора.

Оснивање радње у виду агенције са седиштем у стану

Општинском органу за послове привреде и предузетништва поднећете захтев за регистрацију, у коме ћете навести све битне личне податке о себи, а затим прибавити документацију и заједно предати. Потребно вам је:

- лекарско уверење издато од вашег Дома здравља;
- фотокопија дипломе о завршеној школи, минимално четвртог степена стручне спреме;
- потврда или уверење да вам није забрањено обављање делатности;
- доказ по ком основу користите простор-стан (као власник, закупац или др.);
- фотокопија личне карте (1.2. и 3. страна);
- морате такође имати решење Центра за социјални рад у општини да нисте стављени под старатељство;
- ако сте у радном односу, потребан вам је уговор о раду, или потврда вашег послодавца да сте у радном односу, као и обрасци РОД-1, М-1, М-2 и М-3.

Једно лице, као предузетник, може основати само једну радњу на своје име, али она може имати више делова, организационих целина. Набројаћемо и шта треба да уплатите приликом оснивања агенције, како бисте имали потпун увид у причу о агенцији као облику предузетништва:

- 25,00 динара на име административне таксе;
- 600,00 динара на име оглашавања у Службеном гласнику Републике Србије;
- 1500,00 динара на име општинске административне таксе (у Београду, а у другим местима у Србији ова такса је нижа), плус 75,00 динара на име таксе за рад општинских органа управе;
- одређени износ судске таксе за добијање уверења да вам није забрањено обављање одређене делатности (око 150,00 динара);
- око 1500,00 динара таксе за добијање лекарског уверења о способности за рад;
- одређени износ судске таксе ради овере уговора о закупу, ако радите у закупљеном простору (у зависности од износа закупнине).

Упоредне карактеристике организационих облика

1. Регистрација

- Приватна предузећа се региструју према Закону о предузећима и уписују у судски регистар. Увек имају статус правног лица
- Радње без обзира да ли имају статус правног лица или не, региструју се према Закону о личном раду, код општинског органа управе

2. Одговорност

- Предузећа одговарају за обавезе имовином предузећа (осим друштва лица к.д. и о.д.)
- Радње са статусом правног лица (запошљавају више од 10 радника) одговарају за обавезе имовином радње, а уколико немају статус правног лица целокупном имовином оснивача

3. Вођење пословних књига

- Радње воде пословне књиге по начелу простог књиговодства

- Предузећа воде пословне књиге по начелу двојног књиговодства

4. Порески третман

Предузећа и радње су потпуно изједначени у погледу пореских обавеза

5. Порез на добит

- Радње могу плаћати порез на добит (порез од прихода вршења самосталне делатности) и у паушалном (процењеном износу), о чему одлучује општинска управа прихода

- Предузеће обавезно води пословне књиге и порез на добит плаћа на основу стварних финансијских резултата